

MAAELUMINISTERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Vabatahtliku päritolumärgistuse määrus

Külli Johanson

Maaeluministeerium / toidu üldnõuete büroo peaspetsialist

Oktoober 2018

Müügipakendil nõutav päritoluteave

- **Toote päritolu märkimine on kohustuslik:**
 - **eksitamise puhul**, eelkõige kui toidule lisatud teave või märgistus tervikuna viitaks teisele päritolule
 - **teatud toidugruppidel:**
 - weise-, sea-, lamba-, kitse- ja kodulinnuliha ning kala,
 - mesi, oliiviõli, puu- ja köögiviljad ning mahetooted
- **Põhikoostisosa päritolu märkimine on kohustuslik:**
 - **kui vabatahtlik päritoluteave eksitab**, siis esitatakse selle teabega samas vaateväljas teave põhikoostisosa(de) päritolu kohta

Vabatahtlikud päritoluviited

- **28. mail 2018 võeti vastu Euroopa Komisjoni vabatahtlike päritoluviidete rakendusmäärus (EL) 2018/775**
- Eesmärk on vältida tarbijate eksitamist
- Nõudeid kohaldatakse alates **1. aprillist 2020**
- Toitu, mis on turule viidud või märgistatud enne määruse jõustumist, võib turustada kuni varude lõppemiseni.

Euroopa Komisjoni rakendusmääruse nõuded

- **Kui esitatakse viide toidu päritoluriigile või lähtekohale ja see erineb põhikoostisosa päritolust, peab esitama põhikoostisosa päritolu või märgitakse, et see erineb toidul märgitud päritolust.**
- **Päritoluviitena** käsitletakse **sõnu, sümboleid ja pilte** (nt lipud, kaardid), millest tarbija võib järeldada põhikoostisosa päritolu. Kui põhikoostisosa päritolu on toidu pakendil märgitud päritolust erinev, siis tuleb märgistusel või toidualases teabes sellele viidata.

Põhikoostisosa päritolu esitamise võimalused:

- 1) EL, „muu kui EL“ või „EL ja muu kui EL“;
- 2) piirkond mitme LRi või kolmanda riigi aladel (nt Alpid);
- 3) FAO püügipiirkond või meri või mageveekogu;
- 4) LR/LRid või kolmas riik/kolmandad riigid;
- 5) piirkond LRi või kolmanda riigi alal (nt Saaremaa);
- 6) konkreetse EL õigusaktiga nõutud päritoluriik või lähtekoht või
- 7) teavitust selle kohta, et põhiline koostisosa pärineb või ei pärine samast päritoluriigist või lähtekohast kui toit (nt „piim on/ei ole pärit Eestist“ vm sarnane sõnastus).

Põhikoostisosa päritolu esitamise viis

- Toidu põhilis(t)e koostisosa(de) päritolu esitatakse toidu **vabatahtliku päritoluvitega samas vaateväljas** kasutades kirjasuurust, mis moodustab vähemalt 75 % toidu päritolu esitamise kirjasuurusest, kuid mitte väiksemalt kui 1,2 mm.
- Kui päritolu esitatakse muul viisil kui sõnaliselt (**nt pildina**) esitatakse **põhikoostisosa päritolualane teave** toidu päritolule viitava **pildiga samas vaateväljas**, kirjasuurusega vähemalt 1,2 mm.

Põhikoostisosa päritolu esitamine

➤ Kui toidu põhiliseks **koostisosaks on tooraine, millele on kehtestatud päritoluriigi või lähtekoha esitamise nõuded** EL õigusaktiga, siis **võib kohaldada neid nõudeid** samamoodi põhilis(t)e koostisosa(de) päritolu märkimisel.

Nt veise-, sea-, kodulinnu-, kitse- ja lambaliha

Kui põhiline koostisosa on **veiseliha**, siis võib esitada veiseliha puhul looma sündimise, kasvatamise ja tapmise riigi või kui need etapid on ühes riigis, siis „pärit: ...“, kuid võib ka esitada lihtsalt „veiseliha ei ole pärit Eestist“.

Üldtuntud nimetused ja viited valmistamisviisile

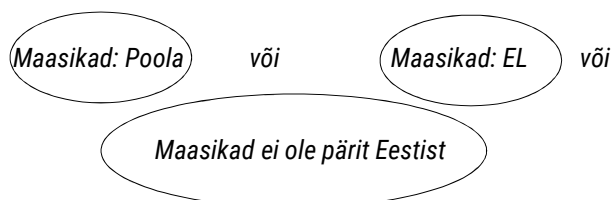
➤ **Vabatahtlike päritoluviidetena ei käsitleta geograafilisi väljendeid, mis:**

- viitavad üldtuntud nimetusele või
- valmistamisviisile.

Nt Hollandi juust, Kreeka salat, Moskva sai

Näited päritoluviidetest

Maasikamoosil väide *Eesti toode*

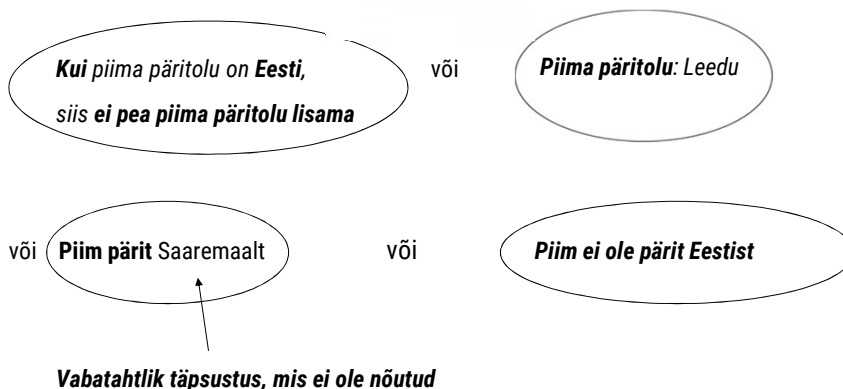

Lipumärk või vm Eestiga seonduv pilt

- 1) Kui põhikoostisosa(d) on Eestist, ei ole eksitamist ja lisateavet esitama ei pea
- 2) Kui põhikoostisosa(d) ei ole Eestist, lisatakse teave põhikoostisosa(de) päritolu kohta

Näited põhikoostisosa päritoluriigi või lähtekoha esitamise kohta

Juust lipumärgiga

Juhud, mis reguleeritakse edaspidi

- **Geograafilised viited**, mis on registreeritud kaubamärgi osaks ning kaitstud päritolunimetustes, kaitstud geograafilistes tähistes ja garanteeritud traditsioonilistele toodete nimetustes, jäävad rakendusmääruse nr 2018/775 kohaldumisalast välja.
- Arvestades eelnimetatud kaubamärkides ja kaitstud geograafiliste nimetuste ja tähiste spetsiifilist iseloomu, on vajalik põhikoostisosa päritolu esitamist edasi hinnata.
- **Eelnimetatud juhtudel kohaldatakse põhikoostisosa päritolu esitamise nõudeid pärast täpsemate nõuete vastuvõtmist.**

Edasine töö

- **Juhend on vajalik töötada välja vähemalt pool aastat enne määruse 2018/775 kohaldumist:**
 - 1) mida loetakse vabatahtlikeks päritoluviideteks, nt kas nendeks on ka „Eestis valmistatud“, „Itaalia tüüpi pitsa“, „Inglise hommikutee“, pilt Tallinna vanalinnast?;
 - 2) millised on toidu põhikoostisosad: põhikoostisosa mõiste täpsustamine lähtuvalt päritolunõuetest;
 - 3) millest lähtuda põhikoostisosa päritolu määramisel, nt manna (nisu kasvatamise või töötlemise koht?).
- **Kaubamärkides ja kaitstud päritolunimetustes esinevad geograafilised viited vajavad samuti reguleerimist.**

MAAELUMINISTERIUM

Alkoholsete jookide märgistamine

Kehtivad märgistamise nõuded

- **Alkoholiseadus ja selle rakendusaktid**
- **Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1169/2011 toidualase teabe nõuete kohta**
- **Erandid määruse 1169/2011 artiklis 16 (4):** koostisosade loetelu ja toitumisalase teabe esitamine ei ole kohustuslik üle 1,2 %vol jookidel. Euroopa Komisjonil oli kohustus see erand üle vaadata ja koostada aruanne ning vajadusel ka õigusakt.

Mida on veel tehtud?

- **Euroopa Komisjon esitas märtsis 2017 raporti:** alkoholi määrgistamise nõuded peaksid olema samad, mis toidul; tööstus peab tulema 1 a jooksul välja eneseregulatsiooni meetmega
- **Nõukogu järeldused** avaldati 28.11.2017: kui eneseregulatsioonimeede ei ole rahuldav, peab Euroopa Komisjon esitama mõjuhinnangu järel Euroopa Parlamendile ja nõukogule sobiva meetme 2019. a lõpuks
- Märtsis 2018 esitasid alkoholitootjate esindajad Euroopa Komisjonile **eneseregulatsiooni ettepaneku**

Eneseregulatsiooni ettepanek hõlmab alkoholigruppide kaupa järgmise teabe esitamist:

- **koostisosade loetelu** – praegu on üle 1,2 % vol alkohoolsed joogid erandiks
- **toitumisalane teave, eelkõige energiasisaldus**
praegu on võimalik esitada vabatahtlikult:
 - energiasisaldust (kJ ja kcal) või
 - energiasisaldust koos 6 elemendiga

Õlu

The Brewers of Europe lubas eneseregulatsioonis järgmist:

- üle 70% toodete märgistusel esitatakse vabatahtlikult **koostisosade loetelu** ja 40% toodetel antakse toitumisalane teave, eelkõige **energiasisaldus 100 ml kohta** (2018. a jooksul, järk-järguliselt)
- arendatakse välja **digitaalne platvorm**
- luuakse toitumisalase teabe väärtuste arvutamise **vahend**
- lepitakse kokku teabe edastamise viis **lahtiselt müüdava õlle** puhul
- **seiratakse**, kui palju müügipakendis õlledest kannab eelnimetatud teavet – iga-aastane aruanne

Siider ja puuviljavein

AICV – European Cider and Fruit Wine Association (liikmed FIN jt):

- julgustab liikmeid **andma teavet kas märgistusel või internetis** – viimasel juhul esitatakse märgistusel viide internetilehele
- vaatab üle olemasoleva AICV märgistamise **juhendi, mis selgitab energiasisalduse arvutamist ja annab näiteid toidualase teabe esitamiseks**
- **valmistamisviisi kohta informatsiooni jagamine** AICV ja ettevõtete kodulehel
- **seirab** eneseregulatsiooni **kokkuleppest kinnipidamist**
- töötab välja **lahenduse muu** tarbijatele olulise **teabe edastamiseks**

Vein ja aromatiseeritud vein I

Veinikäitlejaid ühendavad organisatsioonid CEEV, EFOW, CEVI ja Copa-Cogeca on kokku leppinud järgmist:

- mõned ettevõtted **annavad koostise ja energiasisalduse teavet märgistusel**, teised kasutavad **interneti võimalusi**
- koostab **juhendi teabe andmiseks väljaspool märgistust**
- loob 3 a jooksul **lahenduse tarbijate teavitamiseks**
- töötavad välja **lahenduse käitlejate abistamiseks**

Vein ja aromatiseeritud vein II

CEEV, EFOW, CEWI, Copa-Cogeca:

- Teabe andmine väljaspool märgistust: **100 ml kohta antavat toitumisalast teavet täiendatakse**, kus asjakohane, **teabega portsjoni kohta** (Portsjoni teabele peab lisama viite alkoholi tarbimisühikule, mis on 10 grammile etanoolile vastav alkoholse joogi mahuline kogus)
- **Koostisosade loetelus:**
 - on aromatiseeritud veini puhul vein eraldi koostisosaks
 - esitatakse vaid lisaained, mida ei käsitleta abiainetena lähtuvalt OIV soovitustest
 - koostise korrigeerimise looduslikud ained jäetakse koostisosade loetelust välja

Kanged alkohoolsed joogid

Spirits Europa lubab järgmist:

- 2022. a lõpuks **tagatakse ELis koostisosade loetelu ja toitumisalase teabe kättesaadavus** ELis müüdavatel toodetel
- Teavet antakse **nutitelefonil, triipkoodi või QR koodi kaudu**
- **Toitumisalane teave esitatakse internetis.** Kui valmistaja soovib anda toitumisalast teavet müügipakendil, võib ta esitada üksnes energiasisalduse müügipakendil ning täiendava teabe internetis.

Teave Euroopa Komisjoni GFL alalise komitee ja terviseministrite kohtumistelt

- **Euroopa Komisjon ootas ühtset lähenemisviisi**, mitte et iga sektor teeb oma reeglid: eri liiki alkohoolsetel jookidel erinev ülemineku-aeg ja erinev lähenemisviis
- **Eneseregulatsioon ei ole kohaldamise aega**, kuid on selle täitmisest ülevaate andmise tähtaeg – märts 2021
- Mitmed liikmesriigid **ei olnud rahul teabe esitamisega väljaspool pakendi märgistust** (internetis)
- Eneseregulatsiooni väljatöötamiseks **ei olnud kaasatud kõik ettevõtted** – liikmesriigid on mures, kas rakendub?

Euroopa Komisjoni tegevusplaan

- **Euroopa Komisjon tegeleb eneseregulatsiooni kohta seisukoha kujundamisega:**
 - hinnatakse eri liiki alkoholsete jookide erinevaid lähenemisviise, kas need on piisavad
 - kui eneseregulatsioon ei ole piisav, luuakse õiguslik raamistik

Täna!

Külli Johanson
kylli.johanson@agri.ee